GGD Amsterdam

CED groep
educatieve diensten

TAAKSPEL

Effectief aan de slag met gedrag

Taakspel is een groepsgerichte werkwijze waarbij planmatig en spelenderwijs het gedrag van leerlingen en leerkrachten wordt beïnvloed. Het geeft leerkrachten een krachtig middel in handen om een gestructureerd en veilig klassenklimaat te creëren. Taakspel is gericht op het doen toenemen van taakgericht gedrag en het daardoor doen afnemen van regelovertredend gedrag bij leerlingen en op het bevorderen van een positief onderwijsklimaat. Door gewenst gedrag bij leerlingen te stimuleren kan beginnend probleemgedrag afnemen en een mogelijk afwijkende gedragsontwikkeling worden voorkomen.
Taakspel helpt de leerkracht tot deze positieve gedragsverandering te komen door het formuleren van regels in de klas, het systematisch belonen van gewenst gedrag en het zoveel mogelijk negeren van ongewenst gedrag. Daarnaast werkt Taakspel aan het versterken van positieve relaties tussen leerlingen onderling en het bevorderen van de leerkracht-leerlinginteractie. Kern van de taakspelaanpak is dat de leerkracht gebruik maakt van positieve controle op gedrag, waarbij gewenst gedrag direct aandacht krijgt en ongewenst gedrag zoveel mogelijk wordt genegeerd.

Implementatieonderzoek naar Taakspel in het po

In klassen waar Taakspel goed wordt geïmplementeerd, zijn de effecten van Taakspel sterker. Zo bleek uit een grootschalig onderzoek van de GGD in Amsterdam naar de implementatie en de borging van Taakspel.

Taakspel is in de jaren 2009 – 2014 op grote schaal in het Amsterdamse basisonderwijs geïmplementeerd. In die periode is onderzoek gedaan naar de implementatie en de borging van het programma (Dijkman, 2012). Het onderzoek werd gefinancierd door ZonMW.
In het onderzoek is onder andere gekeken of de effecten van Taakspel afhankelijk zijn van hoe goed het programma werd geïmplementeerd. Het bleek dat in klassen waar Taakspel met hoge kwaliteit werd geïmplementeerd, de effecten van Taakspel op de leerlingen sterker waren. Het betekent in de praktijk, dat als een leerkracht het programma goed uitvoert, hij daar in de klas meer effect van terug zal zien. Dit zal hem vervolgens weer motiveren om het programma vaker en met dezelfde kwaliteit uit te blijven voeren. En zo is de cirkel rond.

In het onderzoek werd ook gekeken naar de borging van Taakspel. Een belangrijke conclusie was, dat Taakspel twee jaar na start van de invoering, niet op alle scholen goed ingebed of geborgd is. Op een derde heeft Taakspel echt een vaste plek verworven binnen de school, maar op de andere scholen was dit in veel mindere mate het geval. Welke factoren zijn nu van invloed op de borging van Taakspel?
Ook hier werd in het onderzoek naar gekeken. Er lijkt een stapeleffect te zijn van een aantal factoren, die er samen voor zorgen dat Taakspel goed ingebed raakt binnen een school.
De schooldirectie en de interne taakspelbegeleider (veelal een ib'er) hebben een belangrijke rol in het inbeddingproces. Als de directie en ib'er Taakspel dragen en zien als basisonderdeel, wordt het veelal geïntegreerd in bestaande werkwijzen en methodieken en opgenomen in het schoolbeleid. Er is dan vaak een vaste interne taakspelbegeleider aanwezig die tijd vrij maakt voor begeleiding van de leerkrachten en zorgt dat Taakspel regelmatig op de agenda staat bij overleggen.
De directie heeft in die gevallen een actieve en betrokken rol en faciliteert de voortgang. Taakspel is dan een vast onderdeel binnen de school geworden waar zowel informele (wandelgangen) afspraken als formele afspraken (vastgelegd in schoolbeleidsplan) over zijn gemaakt.
Op scholen waar Taakspel door directie en ib'ers niet of in mindere mate gezien wordt als basisonderdeel, raakt het programma minder geïntegreerd in de reguliere werkwijze, wordt het niet opgenomen in het schoolbeleid en is er vaak geen (formele) interne taakspelbegeleider aanwezig is. Wanneer deze scholen te maken krijgen met problemen, zoals hoog personeelsverloop of een slechte beoordeling door de inspectie, is dit een bedreiging voor de borging van Taakspel. Omdat Taakspel op die scholen minder is vastgelegd in beleid en minder een basisonderdeel is, zal het op deze scholen sneller verwateren of in zijn geheel verdwijnen.

Om scholen handvatten te bieden bij het implementeren en borgen van Taakspel is naar aanleiding van dit onderzoek de Toolkit Taakspel ontwikkeld. De Toolkit is te vinden op www.taakspel.nl.

Literatuur

Dijkman, M. (2012). Implementatie-onderzoek naar het evidence-based programma Taakspel. Amsterdam: GGD Amsterdam.

Meer informatie: Marjon ten Heggeler m.tenheggeler@cedgroep.nl.

www.taakspel.nl